

Alegat 130.

Sprawozdanie

Komisji budżetowej o preliminarzu krajowego funduszu
szkolnego na rok 1879.

Wysoki Sejmie!

Wydział krajowy zawiaduje dochodami funduszu szkolnego, on więc sam preliminuje te dochody. Wydatkami rozporządza c. k. Rada szkolna i ona je preliminuje. Wydział krajowy zaś w dziale wydatków czyni tylko uwagi swoje i stawia wnioski, odmienne co do niektórych pozycji od wniosków Rady szkolnej.

Niedobór funduszu szkolnego, obliczony na podstawie wydatków preliminowanych przez Radę szkolną wynosiłby 286.399 zł. — ct.
Niedobór obliczony na podstawie preliminarza wydatków, zmienionego przez Wydział krajowy, wynosiłby 214.569 zł. — ct.

Komisja budżetowa po dokładnem zbadaniu wniosków tak Rady szkolnej jako też Wydziału krajowego, preliminuje niedobór w kwocie 245.289 zł. — ct.
i usprawiedliwia tę kwotę w sposób następujący:

W rubryce I wydatków zamieszczone są zasiłki dla okręgowych funduszków szkolnych.

Własne tych funduszków dochody preliminowane były na r. 1878
w ilości 869.963 zł. 32¹/₂ ct.
Na rok 1879 preliminowane są te dochody na 954.966 zł. 70 ct.
Przybyło więc w ciągu roku funduszom okręgowym dochodów 85.003 zł. 37¹/₂ ct.

Wydatki z tych dochodów pokrywane, były na r. 1878 prelini- nowane na	1,025.924 zł. 43 $\frac{1}{2}$ ct.
Na rok 1879 preliniowane są te wydatki na	1.165.501 zł. 23 ct.
Wydatków więc w ciągu roku przybyło	139.576 zł. 79 $\frac{1}{2}$ ct.

Przy obliczeniu rzeczywistego niedoboru funduszków okręgowych należy pamiętać o tem, że niektóre szkoły mają nadwyżkę dochodów, która jednak na pokrycie niedoboru innych szkół użyta być nie może, po potrąceniu takich nadwyżek w dziale dochodów, okaże się, że ten niedobór funduszków okręgowych, który ma być pokrytym z funduszu krajowego miał wynosić w r. 1878:

a) według preliminarza	179.226 zł. 38 $\frac{1}{2}$ ct.
b) kredyt dodatkowy	19.247 zł. — ct.
Razem	198.473 zł. 38 $\frac{1}{2}$ ct.

w roku zaś 1879 ma ten niedobór wynosić	228.246 zł. 61 $\frac{1}{2}$ ct.
t. j. więcej o	29.773 zł. 23 ct.
niż w roku poprzednim.	

To podwyższenie niedoboru funduszków okręgowych ztąd pochodzi, że co roku przybywa szkół reorganizowanych, o płacach etatowych, które są wyższe od płac dotychczasowych.

Oprócz pokrycia niedoboru, obliczonego według stanu szkół w roku bieżącym, Rada szkolna domaga się jeszcze kwoty 10.000 zł. na potrzeby szkół, mających się zorganizować w ciągu r. 1879.

Wprawdzie Wydział krajowy proponuje odmówić przyzwolenia na tę sumę 10.000 zł., ale czyni to w przypuszczeniu, że Radzie szkolnej przysłuży prawo przenoszenia zaoszczędzeń z rubryki XIV na wydatki rubryki I. Takiego prawa jednak Sejm Radzie szkolnej nigdy nie nadał i komisya budżetowa nie widzi powodu do odstępowania od dawniejszych w tym względzie uchwał sejmowych.

Sejm potrzebę takiego zapasu na potrzeby szkół, które się w ciągu roku zreorganizować mają, zawsze uznawał. Rada szkolna nie ma innego funduszu na pokrycie tych potrzeb. Dla tego komisya wnosi: Wysoki Sejm raczy uchwalić *w rubryce I. wydatków na zasiłki dla okręgowych funduszków szkolnych 238.247 zł.*

W rubryce II. domaga się Rada szkolna 40.000 zł. zamiast 20.000 zł., które na rok 1878 przyzwolone miała. Z tej rubryki opędzają się koszty czasowego uzupełnienia sił nauczycielskich w drodze substytucyi. Wskutek coraz większej liczby uczniów a przeto większej potrzeby klas paralelnych, zachodziły w tej rubryce przekroczenia co roku.

Komisya uznaje potrzebę hojniejszego uposażenia tej rubryki i wnosi na przyzwolenie *w rubryce II. wydatków kwoty 40.000 zł.*

W rubryce III. na zasiłki czasowe dla szkół utrzymywanych przez korporacje preliniuje się niezmiennie od lat kilku 2.500 zł. Część tej sumy w ilości 500 zł., pobiera konwent p. p. Benedyktynek w Przemyśle, który utrzymuje szkołę żeńską. Do tej szkoły zapisało się w roku bieżącym 663 dziewcząt, między którymi jest 394 obydwóch obrządków katolickich a 269 wyznania mojżeszowego. W klasie I jest 199, w klasie IV 136 dziewcząt. Jest więc niezbędna potrzeba otworzenia klas paralelnych. Gmina przemyska daje tej szkole subwencję roczną w ilości 3.245 zł., a na inne szkoły opłaca

rocznie 9.720 zł., ponosi więc na szkoły ludowe nierównie większe ciężary, niż te, do których na mocy ustaw jest obowiązana. Pomimo to z największą gotowością urządziła ubikacje dla dwóch klas paralelnych. Idzie teraz o opłacenie dwóch nauczycielek do tych dwóch klas, i Rada szkolna pismem przez Wydział kr. przychylnie zakomunikowaniem, żąda wstawienia do budżetu potrzebnej na ten cel kwoty 720 zł. Gdyby Sejm temu żądaniu odmówił, musiano by tak jak się to niestety w roku zeszłym już stało, wydalić ze szkoły około 100 dziewcząt. Komisya wnosi przeto *poz. 2 rubr. III podnieść o 720 zł. i wstawić w sumę 1220 zł. a w rubryce III uchwalić 3.220 zł.*

W rubryce IV na adjuta dla kandydatów i kandydatek nauczycielskich preliminuje Rada szkolna tak jak w przeszłym roku 5.000 zł.

Komisya wnosi, Wysoki Sejm raczy uchwalić: *w rubryce IV wydatków 5.000 zł.*

W rubryce V zamieściła Rada szkolna trzy pozycye.

W pozycyi 1 żąda Rada szkolna zgodnie z przeszłorocznym preliminarzem, na remuneracye i zapomogi dla nauczycieli 10.000 zł.

W pozycyi 2 wstawiła Rada szkolna wydatek nowy, 2.000 zł. na naukę robót ręcznych. Komisya mniema, iż wydatek ten obliczony głównie na naukę szycia i innych robót kobiecych, zasługuje na przyzwolenie.

W pozycyi 3 domaga się Rada szkolna sumy 16.830 zł. na remuneracye dla katechetów. Komisya zgodnie z Wydziałem krajowym oświadcza się za wykreśleniem tej pozycyi z powodów przedstawionych przy sposobności wniosku o kredyt dodatkowy na rok 1878. Gdy jednak rozprawy na posiedzeniu dnia 12 b. m. toczone, wykazały słuszność a nawet potrzebę obmyślenia środków, z którychby w poszczególnych wypadkach mogła być dawana zapomoga duchownym, którzy z większym niż zwykle wyteżeniem sił poświęcają się wykładaniu w szkołach religii, gdy z drugiej strony intencye Sejmu objawiały się głównie w tym kierunku, iżby nieprzesądzać przyszlęmu tej sprawy uregulowaniu w drodze ustawodawczej i przy dyskusyi budżetowej nie wkraczać na pole właściwego ustawodawstwa. Komisya budżetowa sądzi, iż obudwu tym względem stałoby się zadość, gdyby Wysoki Sejm zezwolił na powiększenie sumy, w pozycyi 1 na zapomogi i remuneracye zmienne wstawionej, pozostawiając Radzie szkolnej możność udzielania z tej sumy zapomóg lub remuneracyi niestałych także i nauczycielom religii, tak jak je udziela innym nauczycielom. Tym sposobem Sejm nie przyjąłby na siebie żadnych zobowiązań na przyszłość, nie przysądziłby przyszlęmu swoim uchwałąm względem uregulowania tej trudnej i zawiłej sprawy, nie obudziłby oczekiwań, któreby zawiedzione być mogły, a jednak obmyśliłby środki do zaradzenia na razie koniecznej potrzebie, i do czego komisya przywiązuje wagę — nie dopuściłby wprowadzenia tej sprawy w drodze administracyjnej na tory, na których widzieć jej nie chce, to jest na tory wskazane ustawą państwową.

W tem przekonaniu komisya budżetowa wnosi: Wysoki Sejm raczy uchwalić w rubryce V **wydatków:**

w pozycyi 1 Remuneracye zmienne i zapomogi 20.000 zł.

w pozycyi 2 remuneracye za naukę robót ręcznych 2.000 zł.

W rubrykach VI, VII, VIII, IX, X Rada szkolna preliminuje takie same sumy, na jakie Sejm zezwolił w roku przeszłym. Od roku nie za-

szło nie takiego, coby upoważniało do wniosku na obniżenie tych sum. Komisya przeto wnosi na zezwolenie:

w rubryce VI podatki i daniny 161 zł.

w rubryce VII koszta podróży i dyet dla nauczycieli 2.000 zł.

w rubryce VIII Dodatki pięcioletnie dla nauczycieli etatowych 10.000 zł.

w rubryce IX Dodatek do funduszu emerytalnego 12.800 zł.

w rubryce X na emerytury dla nauczycieli, którzy utracą posady w skutek reorganizacji 5.000 zł.

W rubryce XI preliniuje Rada szkolna na dary z łaski 4.000 zł. to jest o 225 zł. więcej, niż w roku przeszłym. Z powodu coraz większej ilości nauczycieli, dotychczasowa dotacya tej rubryki okazała się niedostateczną i komisya wnosi na przyzwolenie w rubryce XI na

<i>dary z łaski</i>	4.000 zł. — ct.
---------------------	-----------------

W rubrykach XII i XIII niema zmiany od przyszłego roku Komisya budżetowa wnosi: Wysoki Sejm raczy uchwalić w rubryce XII *Potrzeby szkół ogólnej natury*

	5.000 zł. — ct.
--	-----------------

W rubryce XIII rozmaite wydatki

	3.000 zł. — ct.
--	-----------------

W rubryce XIV preliniowane są zasiłki i zaliczki dla gmin na budowę szkół nowych.

Do końca roku 1878 oddał Sejm na ten cel do dyspozycyi Rady szkolnej 468.212 zł. a mianowicie:

na zaliczki zwrotne	220.424 zł.
---------------------	-------------

na zasiłki bezzwrotne	247.788 zł.
-----------------------	-------------

Ze zwrotu zaliczek wpłynęło dotąd do skarbu krajowego 11.086 zł., a przeto stan dzisiejszy zaliczek wynosi

	209.338 zł. — ct
--	------------------

Na rok 1879 żąda Rada szkolna

na zaliczki zwrotne	30 000 zł.
---------------------	------------

na zasiłki bezzwrotne	30.000 zł.
-----------------------	------------

Razem	60.000 zł.
-------	------------

Przy tej rubryce komisya ma sobie za obowiązek przedewszystkiem wspomnieć, iż z wielu stron odzywają się skargi na przesadzone wymagania i kosztowności budynków, do których plan władzy szkolne wydają. Ta kosztowność zniechęca gminy do przedsiębrania nowych budowli i tem samem wstrzymuje rozwój szkolnictwa w kraju. Komisya ma nadzieję, że ta wzmianka wystarczy, aby skłonić Radę szkolną do większego niż dotąd uwzględnienia właściwych w naszym kraju stosunków i ubóstwa gmin.

Z uwagi zaś, że w przeciągu lat pięciu tak znaczne sumy zostały na ten cel preliniowane, i prawdopodobnie najnaglejsze potrzeby zostały już zaspokojone, komisya budżetowa sądzi, że można teraz ograniczyć do skromniejszych rozmiarów pomoc od kraju na budowę szkół dawaną. Wydział krajowy proponuje wykreślić zaliczki zwrotne, a na zasiłki bezzwrotne dać tylko połowę tego, czego się Rada szkolna domaga, t. j. 15.000 zł. Komisya budżetowa mniema, iż nie należy całkowicie odmawiać zaliczek zwrotnych, które służą sprawie szkół ludowych bez szkody dla skarbu krajowego, bo jak wyżej wykazano, zwroty tych zaliczek rzeczywiście wpływają.

Komisya wnosi: Wysoki Sejm raczy uchwalić w rubryce XIV. *Na budynki szkolne gminom*

a) zaliczki zwrotne	15.000 zł.
---------------------	------------

b) *zasilki bezwrotne*

Komisya wnosi stosownie do uchwał sejmowych z lat ubiegłych na zezwolenie przyrzeczenia kredytów uchwalonych na wydatki zwyczajne w rubrykach II, IV, V i VII, tudzież wzajemnego przenoszenia takichże, kredytów, uchwalonych w rubr. XI. XII.

W dziale dochodów prelinuje Wydział krajowy w rubryce I odsetki od kapitałów 16.114 zł., t. j. o 357 zł. więcej niż prelinował na rok 1878. Nadwyżka ta pochodzi częścią z zamiany efektów, częścią z fruktyfikacyi ściągniętych zaległości. Stan kapitałów wykazany jest jak następuje:

W efektach według imiennej wartości	297.500 zł. na hipotekach
w monecie austriackiej	2.155 zł.
w monecie polskiej	90.502 złp.

W rubryce II. Dochody z dóbr, realności i innych praw prelinowana jest kwota 10 zł., to jest mniej o 58 złr. niż w roku przeszłym, z powodu iż grunta w Dąbiu przeszły w moc ustawy szkolnej pod zarząd Rady szkolnej miejscowej.

W rubryce III. Dodatki prelinuje się 722 zł. t. j. mniej o 2.496 zł. niż w roku przeszłym, dla tego, że szkoła wzorowa we Lwowie przesyła na etat miejski i że dodatki od gminy Chrzanowa, pobierane przedtem przez fundusz szkolny krajowy, wpływają na mocy ustawy szkolnej do miejscowego funduszu szkolnego.

W rubryce IV. Zysk ze sprzedaży książek szkolnych spodziewany jest dochód 2.835 złr. mniejszy od prelinowanego na r. 1878 o 965 zł. a to na podstawie kontraktu, który c. k. Rząd zawarł z Zakładem im. Ossolińskich dnia 22 Lutego 1878.

W rubryce V. Zapisy i darowizny nie się nieprelinuje, jak zwykle.

W rubryce VI. Taksy od spadków prelinuje Wydział krajowy 8.500 złr. na podstawie trzech letniego przecięcia rzeczywistych wynikiłości. Suma ta jest o 1.000 złr. wyższą od tej, która była zamieszczona w przeszłorocznym preliniarzu.

Rubryka VII. Rozmaite dochody obejmuje trzy pozycye. W pierwszej spodziewa się Wydział krajowy dochodu 30.000 złr. ze zwrotu zaliczek, które Rada szkolna z rubryki I wydatków dała niektórym okręgom szkolnym. Zaliczek takich dała Rada szkolna okręgom w r. 1876

	17.000 złr.
w r. 1877	48.200 „
a do 30 Maja 1878	56.406 „

Z tej ostatniej sumy część w kwocie 33.406 winna wpłynąć w roku bieżącym napowrót, i ta ostatnia kwota przedstawia się jako pozycya przechodnia, komisya budżetowa nie może jednak pominąć uwagi, że kwota prelinowana w rubryce I wydatków, oparta na preliniarzach okręgowych i na wykazach rzeczywistej każdorocznej potrzeby, jest przeznaczona i winna być użytą jedynie na pokrycie tej potrzeby, a nie na zaliczki przechodzące zakres roku budżetowego. Sejm ma prawo oczekiwać, iż c. k. Rada szkolna usprawiedliwi przedkładając preliniarz najbliższy, takie użycie kredytu w rubryce I, jakiego Sejm przewidywać nie mógł, i że przedstawi sposób zaradzenia tej rokrocznie powtarzającej się nieprawidłowości, która nietylko z porządkiem budżetowym pogodzić się nie daje, ale fundusz krajowy na rzeczywiste straty naraża. W pozycyi drugiej rubryki VII Wydział krajowy spodziewa się sumy 2.000 zł. z zaległych zwrotów innych rubryk budżetowych. Zaległości te z końcem roku 1876 wynosiły nader znaczną sumę 22.855 zł.

76 ct. a Wydział krajowy przewiduje, że większa część tej sumy będzie odpisaną dla niemożności ściągnięcia. Podając to do wiadomości Sejmowi komisya wyraża nadzieję, iż na przyszłość bezpieczeństwo funduszu będzie pod tym względem ściślej przestrzegane.

W pozycyi 3 preliminarza Wydział kr. 15 zł. z rozmaitych źródeł.

W rubryce VIII zamieszczony jest dodatek ze Skarbu Państwa w ilości niezmiennej 54.943.

W rubryce IX oczekuje Wydział krajowy ze zwrotu zaliczek udzielonych gminom na budynki szkolne 15.000 zł., t. j. o 7.000 zł. więcej, niż w roku przeszłym. Suma ta preliminowana jest na podstawie rozkładu rat zwrotnych, ustanowionego przy udzielaniu zaliczek.

Komisya budżetowa wnosi: Wysoki Sejm raczy uchwalić w dziale dochodów mają być zamieszczone kwoty następujące:

W rubryce I.	16.114 zł.
" " II.	10 "
" " III.	722 "
" " IV.	2.835 "
" " V.	— "
" " VI.	8.500 "
" " VII.	32.015 "
" " VIII.	54.943 "
" " IX.	15.000 "

Według powyższych wniosków preliminarz krajowego funduszu szkolnego obejmowałby następujące rubryki i kwoty.

Rubryka	W y d a t k i	Zwy-	Nadzw-	Razem
		czajne	czajne	
		zł.	zł.	zł.
I	Zasiłki dla funduszy szkolnych okręgowych	238247	—	238247
II	Substytueye	40000	—	40000
III	Zasiłki czasowe dla szkół utrzymywanych przez korporacye	—	3220	3220
IV	Adjuta	5000	—	5000
V	Remuneracye i zapomogi			
	1. Remuneracye zmienne i zapomogi 20000 zł.			
	2. Remuneracye za naukę robót ręcznych 2000 "	22000	—	22000
VI	Podatki i daniny	161	—	161
VII	Koszta podróży i diety nauczycieli	2000	—	2000
VIII	Dodatki pięcioletnie dla nauczycieli etatowych	10000	—	10000
IX	Dodatek do funduszu emerytalnego	12800	—	12800
X	Emerytury dla nauczycieli, którzy stracą posady wskutek organizacyi	—	5000	5000
XI	Dary z łaski	4000	—	4000
XII	Potrzeby szkolne ogólnej natury	5000	—	5000
XIII	Rozmaite wydatki	3000	—	3000
XIV	Na budynki szkolne gminom :			
	1. zaliczki zwrotne	—	15000	15000
	2. zaliczki bezzwrotne	—	10000	10000
	Suma wydatków	342208	33220	375428

Rubryka	Dochody	Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem
		zł.	zł.	zł.
I	Odsetki od kapitałów	16114	—	16114
II	Dochody z dóbr, realności i innych praw	10	—	10
III	Dodatki	722	—	722
IV	Zysk ze sprzedaży książek szkolnych	2835	—	2835
V	Zapisy i darowizny	—	—	—
VI	Taksy od spadków	8500	—	8500
VII	Różne dochody:			
	1. zwroty zaliczek danych okręgom z rubryki I. wydatków	—	30000	30000
	2. Zwroty z innych rubryk budżetowych	2000	—	2000
	3. Różne	15	—	15
VIII	Dodatek ze skarbu państwa	54943	—	54943
IX	Zwroty zaliczek udzielonych gminom na budynki szkolne Suma dochodów	—	15000	15000
		85139	45000	130139
	Z porównania sumy dochodów ze sumą wydatków	—	—	375428
	Okazuje się niedobór do pokrycia z funduszu krajowe- go w kwocie	—	—	245289

We Lwowie 12 Października 1878.

Wodzicki,
przewodniczący.

Smarzewski,
sprawozdawca.

		1880		1881		1882	
		Jan	Feb	Jan	Feb	Jan	Feb
1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

...

...